

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

สหกรณ์การเกษตร คือ องค์การที่ผู้ประกอบอาชีพการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น สหกรณ์การเกษตรมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและลักษณะการประกอบอาชีพ โดยทำหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิตเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิก อันหมายถึง การดำเนินงานของสหกรณ์ในทุกรูปแบบที่เกี่ยวกับการให้สินเชื่อการเกษตร การรับฝากเงิน การจัดหาสินค้าเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต มาจำหน่ายแก่สมาชิก ตลอดจนการรวบรวมและแปรรูปผลิตผลการเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2549)

ประวัติและการจัดตั้งสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 จัดตั้งเป็นประเภทสหกรณ์การเกษตร เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2513 เลขทะเบียนสหกรณ์ที่ 155/11458 เลขทะเบียนข้อบังคับที่ ก 079243 จากการควบสหกรณ์ขนาดเล็ก จำนวน 52 สหกรณ์ โดยมีสมาชิกแรกตั้งประมาณ 540 ราย ทุนเรือนหุ้นแรกตั้ง ประมาณ 90,000 บาท (มูลค่าหุ้นละ 10 บาท) สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 139/4 หมู่ที่ 1 ถนนลพบุรี-สิงห์บุรี ตำบลทำวุ้ง อำเภอดอนตาล จังหวัดอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ (เดช ปาลวัฒน์, 2549)

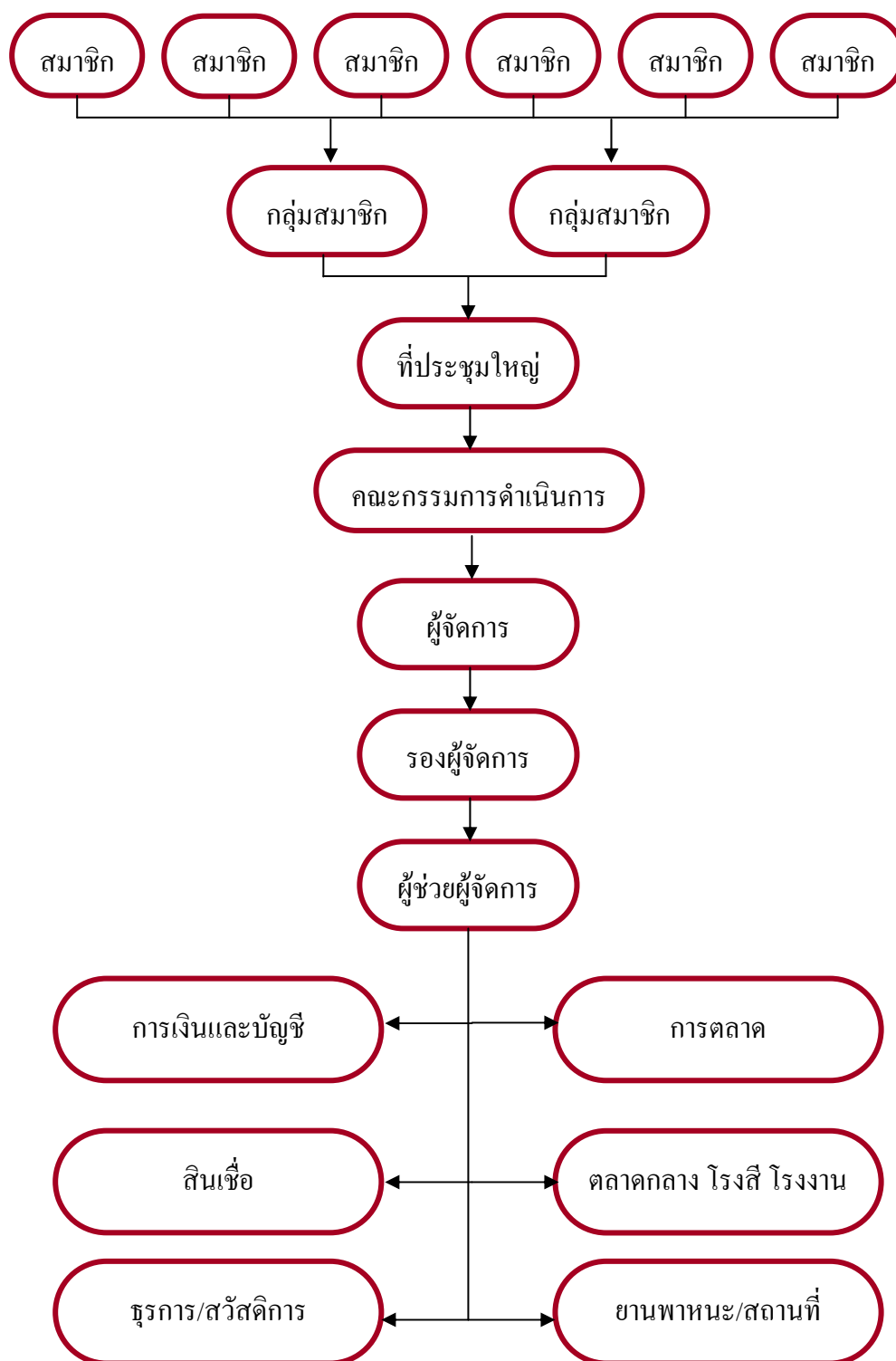
โครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ระดับอำเภอ อยู่ในการแนะนำและส่งเสริมของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี สหกรณ์ดำเนินงานมาแล้วกว่า 37 ปี มีบุคลากรทั้งสิ้น 62 คน ผู้ตรวจสอบกิจการ 1 คน กลุ่มสมาชิก 56 กลุ่ม ในท้องที่ 11 ตำบล ประธานกลุ่ม 56 คน ผู้แทนสมาชิก 157 คน คณะกรรมการดำเนินการ 15 คน ข้อมูล ณ วันที่ 30

เมื่อวันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นคงเหลือ จำนวน 33,765,300 บาท ทุนสำรอง 20,488,308.64 บาท และทุนอื่น ๆ จำนวน 607,239.86 บาท ประกอบด้วย ทุนรับโอนหุ้น ทุนสะสมเพื่อพัฒนากิจการสหกรณ์ ทุนศึกษาอบรมทางสหกรณ์ ทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล ทุนสวัสดิการ และทุนสาธารณประโยชน์ สหกรณ์ได้ระดมทุนในสหกรณ์ด้วยการแนะนำส่งเสริมให้ สมาชิกช่วยกันนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ทั้งประเภทเงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากสัจจะออมทรัพย์ และเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ โดยเงินฝากคงเหลือ ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 จำนวน 147,554,671.57 บาท ปัจจุบันสหกรณ์ประกอบธุรกิจ 4 ประเภท คือ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร (ตลาดกลางข้าวเปลือก โรงสีแปรรูปข้าวสาร โรงงานปรับปรุง ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว) และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย แยกเป็นแผนก ร้านค้าสหกรณ์ขายสินค้าอุปโภคบริโภค และวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร แผนกปั้มน้ำมัน และ แผนกร้านมินิมาร์ท (โล-ออฟ)

การบริหารงานของสหกรณ์จะมีหลักการในแนวทางเดียวกัน คือ การบริหารงานโดยสมาชิก และสมาชิกทุก ๆ คนจะมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ด้วยการเลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่บริหารงาน สหกรณ์ เรียกว่าคณะกรรมการดำเนินการ จำนวนไม่เกิน 15 คน ซึ่งเลือกจากที่ประชุมใหญ่ของ สมาชิก (สหกรณ์จะมีการประชุมสมาชิกทั้งหมดหรือผู้แทนสมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เรียกว่า การประชุมใหญ่) โดยคณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารงาน วัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติงานของสหกรณ์ และควบคุมการบริหารสหกรณ์แทนสมาชิก โดยมีผู้จัดการ คือ ผู้ที่ สหกรณ์โดยคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือก และว่าจ้างให้มาทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการธุรกิจ ของสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด ผู้จัดการจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงาน ผู้จัดการจะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ให้ทำงานใน สหกรณ์ตามปริมาณธุรกิจและฐานะการเงินของสหกรณ์ (พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542)

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด จัดโครงสร้างการบริหารและจัดการเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบัญชี และการเงิน ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายการตลาด และฝ่ายตลาดกลาง (ดูแลรวมถึง โรงงานปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ และโรงสี) แต่ละฝ่ายจะแบ่งงานตามความรับผิดชอบ โดยมีฝ่ายธุรการและสถานที่ดูแลทั้งสำนักงาน โรงสี และตลาดกลาง

ภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด
ที่มา: สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด (2549)

สภาพทั่วไปและการดำเนินงานของสหกรณ์

ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 254.28 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 จำนวน 30.59 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.68 แหล่งที่มาของเงินทุนมาจากแหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์ จำนวน 139.92 ล้านบาท หรือร้อยละ 55.03 ประกอบด้วยเงินรับฝาก จำนวน 83.67 ล้านบาท หรือร้อยละ 32.91 ทุนของสหกรณ์เอง จำนวน 55.90 ล้านบาท หรือร้อยละ 21.98 หนี้สินอื่น ๆ จำนวน 0.35 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.14 และมาจากแหล่งเงินทุนภายนอกสหกรณ์ จำนวน 114.36 ล้านบาท หรือร้อยละ 44.97 ประกอบด้วยเงินกู้ยืมจำนวน 30.26 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.90 เงินรับฝากและหนี้สินอื่น ๆ จำนวน 84.10 ล้านบาท หรือร้อยละ 33.07 รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและการดำเนินงานของสหกรณ์ มีดังนี้

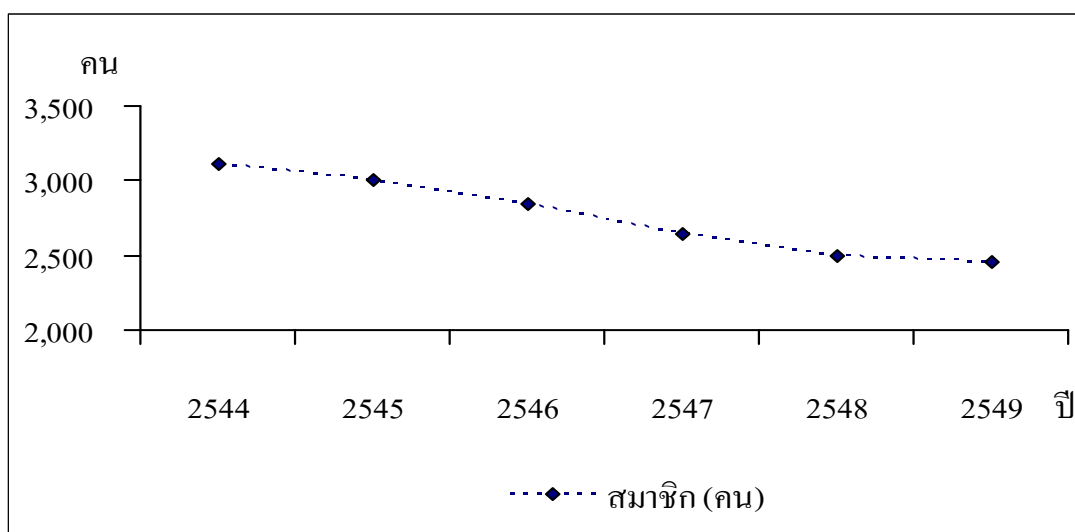
สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

จากการศึกษาข้อมูลด้านสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ในรอบ 6 ปี (ปี 2544-2549) พบว่า สมาชิกของสหกรณ์ลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี เฉลี่ยลดลงร้อยละ 4.31 ซึ่งเดิมปี 2544 มีสมาชิกจำนวน 3,106 คน และในปี 2549 คงเหลือจำนวน 2,451 คน โดยปี 2547 สมาชิกมีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 6.79 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกสหกรณ์ ในปี 2544-2549

ปี	สมาชิก (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ
2544	3,106	(2.82)
2545	3,007	(3.19)
2546	2,842	(5.49)
2547	2,649	(6.79)
2548	2,493	(5.89)
2549	2,451	(1.68)
ค่าเฉลี่ย		(4.31)

ที่มา: รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

ภาพที่ 2 จำนวนสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ในปี 2544-2549
ที่มา: จากตารางที่ 1

หากพิจารณาตามเกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์ปี 2548 ในด้านจำนวนสมาชิก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549) ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ที่มีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 1,633 คนขึ้นไป จัดเป็นสหกรณ์ประเภทขนาดใหญ่มาก จึงถือว่าสหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่มาก แต่การศึกษาข้อมูลพบว่า จำนวนสมาชิกลดลงต่อเนื่องทุกปีและมีแนวโน้มที่จะลดลงต่อไป จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์และรายงานกิจการประจำปี สามารถสรุปปัญหาการลดลงของจำนวนสมาชิกได้ดังนี้

1. สมาชิกเสียชีวิต ปีละประมาณ 25 คน
2. สมาชิกลาออก ปีละประมาณ 145 คน เนื่องจากสมาชิกรายที่มีทุนเรือนหุ้นจำนวนมาก ๆ ต้องการถอนทุนเรือนหุ้นคืนเพื่อนำไปใช้จ่าย ซึ่งข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดให้สมาชิกจะถอนหุ้นคืนได้ต่อเมื่อลาออกจากสถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และสมาชิกบางส่วนไม่เห็นประโยชน์ของการถือหุ้นสหกรณ์
3. เกษตรกรและประชากรในพื้นที่ ประกอบอาชีพทางการเกษตรลดลงและมีแนวโน้มไปประกอบอาชีพอื่นเพิ่มขึ้น จึงไม่ผ่านคุณสมบัติของการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรได้ ประกอบกับมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง ทำให้เกษตรกรบางส่วนเลิกอาชีพทางการเกษตร และไปรับจ้างเป็นแรงงานของภาคอุตสาหกรรม

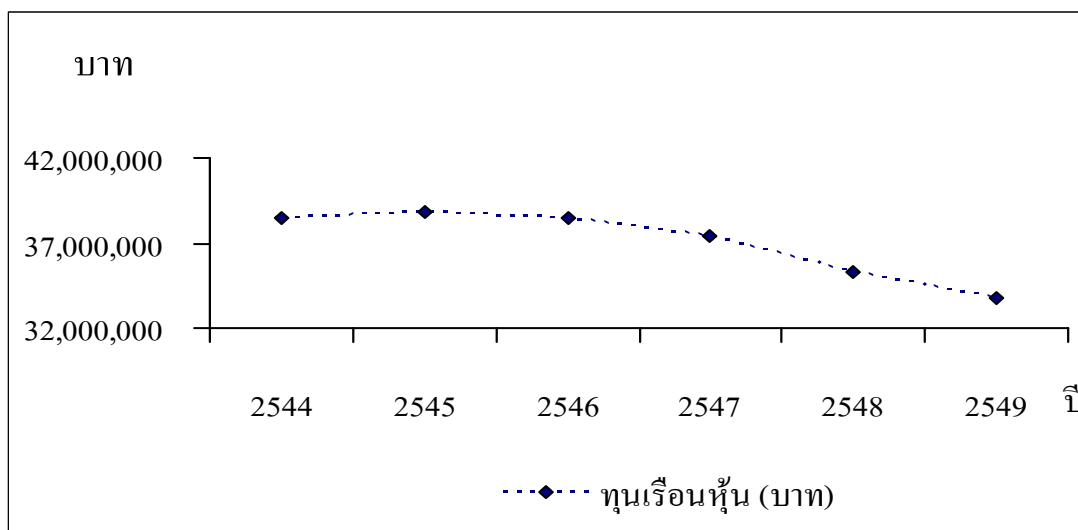
ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

จากการศึกษาข้อมูลในส่วนของทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ในรอบ 6 ปี (ปี 2544-2549) พบว่า ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์มีอัตราการลดลงต่อเนื่องทุกปี เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราการลดลงของจำนวนสมาชิก โดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 1.07 ซึ่งในปี 2548 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดร้อยละ 5.68 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และปี 2549 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงในระดับที่สูงใกล้เคียงกัน ดังตารางที่ 2 และภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของทุนเรือนหุ้นจะลดลงต่อไปจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์พบว่า สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีการซื้อหุ้นเพิ่ม และต้องการถือหุ้นจำนวนเท่าเดิม เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ของการถือหุ้นสหกรณ์ซึ่งจัดสรรเงินปันผลเมื่อผลประกอบการมีกำไรเท่านั้น ถ้าสหกรณ์มีกำไรน้อย การจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกจะมีสัดส่วนน้อยลงไปด้วย ประกอบกับสมาชิกบางรายที่มีทุนเรือนหุ้นจำนวนมากต้องการนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่าย จึงลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อถอนหุ้นคืน ซึ่งทำให้จำนวนสมาชิกและทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ลดลง ส่งผลให้ทุนภายในของสหกรณ์มีปริมาณที่ลดลงด้วย

ตารางที่ 2 อัตราการเปลี่ยนแปลงของทุนเรือนหุ้น ในปี 2544-2549

ปี	ทุนเรือนหุ้น (บาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ
2544	38,472,320	6.35
2545	38,768,500	0.77
2546	38,464,130	(0.79)
2547	37,367,180	(2.85)
2548	35,244,210	(5.68)
2549	33,765,300	(4.20)
ค่าเฉลี่ย		(1.07)

ที่มา: รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

ภาพที่ 3 จำนวนทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ในปี 2544-2549
ที่มา: จากตารางที่ 2

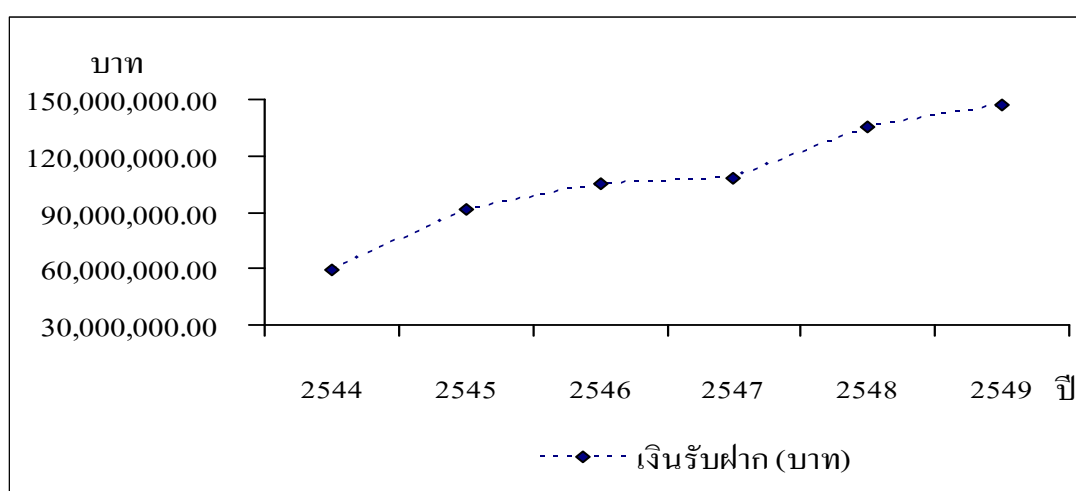
เงินรับฝากของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

จากการศึกษาข้อมูลเงินรับฝากของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ซึ่งประกอบด้วยเงินฝากประเภทเงินฝากออมทรัพย์ สัจจะออมทรัพย์ และออมทรัพย์พิเศษ จากตารางที่ 3 และภาพที่ 4 ในช่วงปี 2544-2549 พบว่า เงินรับฝากในปี 2548-2549 เพิ่มขึ้นจากปี 2547 เป็นจำนวนมาก โดยเฉลี่ย 6 ปี เงินรับฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.95 จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์สรุปได้ว่า อัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป คือ อัตราดอกเบี้ยอยู่ระหว่างร้อยละ 2-4.5 ต่อปี ประกอบกับสหกรณ์คิดดอกเบี้ยเงินฝากประเภทเงินฝากออมทรัพย์พิเศษทุกเดือน และกำหนดให้สมาชิกจะถอนได้เดือนละหนึ่งครั้ง ในจำนวนเงินตามที่สมาชิกต้องการ ทำให้สมาชิกที่มีความสามารถในการออม สมาชิกที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพตามฤดูกาลผลิต และสมาชิกบางส่วนที่ได้รับเงินกู้จากสหกรณ์หรือธนาคารพาณิชย์อื่น นำเงินมาฝากกับสหกรณ์ก่อนแล้วค่อยถอนมาใช้ตามความจำเป็น เป็นผลให้สหกรณ์มีเงินรับฝากเพิ่มขึ้นต่อเนื่องและทำให้สหกรณ์มีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้น แต่ข้อจำกัดของเงินรับฝาก คือ สหกรณ์ต้องบริหารจัดการบนความเสี่ยงของการเคลื่อนไหวของเงินทุนสูงทำให้ยากต่อการวางแผนการบริหารจัดการเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับการบริหารงานโดยใช้ทุนดำเนินงานที่เป็นหนี้สินระยะยาวที่มีกำหนดชำระคืนแน่นอน จะง่ายต่อการวางแผนธุรกิจเพราะทราบกำหนดการจ่ายเงินทุนในส่วนนี้ ในขณะที่เงินรับฝากของสมาชิกสามารถถอนได้เมื่อสมาชิกต้องการ และปริมาณเงินรับฝากในสหกรณ์

ตารางที่ 3 อัตราการเปลี่ยนแปลงของเงินรับฝาก ในปี 2544-2549

ปี	เงินรับฝาก (บาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ
2544	59,342,603.99	25.87
2545	91,031,783.10	53.40
2546	104,931,014.03	15.27
2547	108,213,968.54	3.13
2548	134,885,114.44	24.65
2549	147,554,671.57	9.39
ค่าเฉลี่ย		21.95

ที่มา: รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรท่าม่วง จำกัด

ภาพที่ 4 จำนวนเงินรับฝากของสหกรณ์การเกษตรท่าม่วง จำกัด ในปี 2544-2549

ที่มา: จากตารางที่ 3

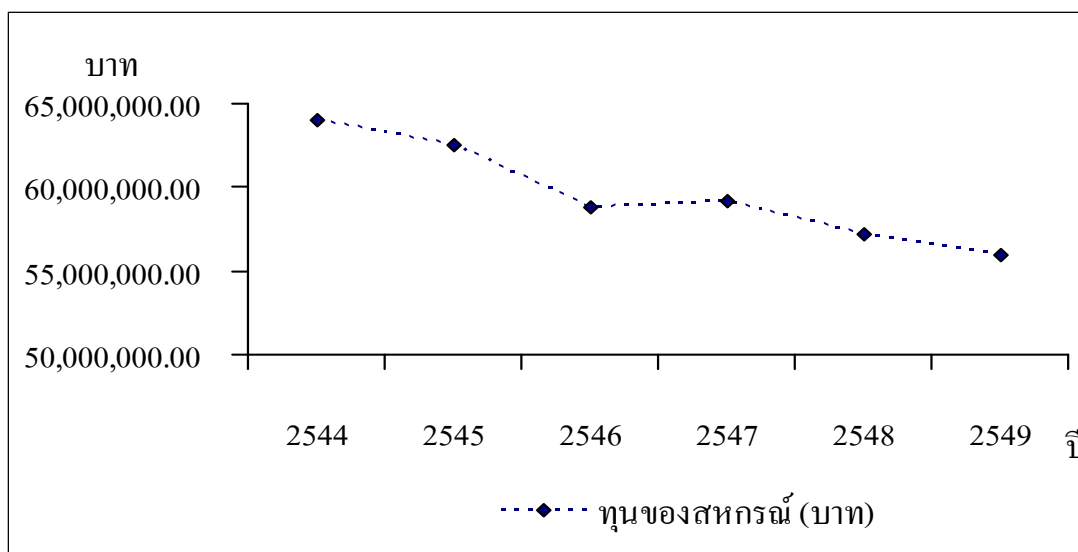
ทุนของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

ทุนของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ หรือระเบียบอื่น ๆ กำไร(ขาดทุน)จากเงินลงทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น กำไร(ขาดทุน)สุทธิประจำปี จากตารางที่ 4 และภาพที่ 5 ในช่วงปี 2544-2549 พบว่า ทุนของสหกรณ์ในแต่ละปีมีปริมาณลดลงต่อเนื่อง เฉลี่ย 6 ปี ลดลงร้อยละ 1.39

ตารางที่ 4 อัตราการเปลี่ยนแปลงของทุนของสหกรณ์ ในปี 2544-2549

ปี	ทุนของสหกรณ์ (บาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ
2544	63,967,708.73	4.83
2545	62,554,244.43	(2.21)
2546	58,830,139.80	(5.95)
2547	59,189,056.30	0.61
2548	57,163,900.64	(3.42)
2549	55,902,039.84	(2.21)
ค่าเฉลี่ย		(1.39)

ที่มา: รายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

ภาพที่ 5 จำนวนทุนของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ในปี 2544-2549

ที่มา: จากตารางที่ 4

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เกี่ยวกับทุนของสหกรณ์ สรุปได้ว่า

1. สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด แก้ไขข้อบังคับตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2546 จากเดิมกำหนดให้สมาชิกต้องชำระค่าหุ้นเพิ่มตามส่วนเงินกู้ทุกครั้งที่ได้รับเงินกู้จากสหกรณ์ เปลี่ยนเป็นถ้าสมาชิกรายใดที่ถือหุ้นเกิน 1 แสนบาทแล้ว การกู้เงินครั้งต่อไปไม่ต้องชำระค่าหุ้นตามส่วนเงินกู้ ยกเว้นสมาชิกจะสมัครใจ เพราะสหกรณ์เกรงว่า หากสหกรณ์ยังคงหักค่าหุ้นตามส่วนเงินกู้จะทำให้สมาชิกไปกู้เงินกับธนาคารหรือแหล่งเงินกู้อื่น ๆ จึงทำให้จำนวนทุนเรือนหุ้นไม่เพิ่มขึ้น ประกอบกับสมาชิกบางส่วนเมื่อมีทุนเรือนหุ้นจำนวนมากและมีความต้องการใช้เงิน จะลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อนำเงินค่าหุ้นไปใช้ จึงทำให้ทุนของสหกรณ์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงตามไปด้วย

2. กำไรสุทธิของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ในแต่ละปีมีจำนวนลดน้อยถอยลง โดยเฉพาะในปี 2546 สหกรณ์ขาดทุนเนื่องจากประสบปัญหาอุทกภัย จึงทำให้การจัดสรรกำไรเพื่อเป็นทุนของสหกรณ์ลดลงตามไปด้วย ถึงแม้ว่าในปี 2549 สหกรณ์จะดำเนินธุรกิจที่ครบวงจรและมีปริมาณธุรกิจสูงถึง 270 ล้านบาท แต่พบว่าสหกรณ์มีกำไรเฉลี่ยเพียงประมาณ 1 ล้านบาทต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับปริมาณธุรกิจ และเป็นผลให้การจัดสรรกำไรเพื่อเป็นทุนของสหกรณ์ไม่เพิ่มขึ้น

3. ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากการที่สมาชิกที่ถือหุ้นจำนวนมากลาออกอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สมาชิกใหม่ถือหุ้นเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับผู้ถือหุ้นเดิมที่ลาออกไป ประกอบกับสมาชิกเดิมไม่ต้องการถือหุ้นเพิ่ม เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และไม่เข้าใจหลักการหรือวิธีการดำเนินธุรกิจในระบบสหกรณ์ว่า ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ จึงมีผลให้ทุนภายในของสหกรณ์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงโดยตลอด

แหล่งเงินทุนจากภายนอกของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์มาใช้ในการดำเนินงานและบริหารกิจการ ดังนี้

1. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ทำสัญญากู้เงินเครดิตเงินสดไว้กับธนาคารภายในวงเงิน 135 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5.5 ต่อปี โดยคำนวณตามยอดเงินเป็นหนี้คงเหลือ และกำหนดส่งชำระหนี้เป็นรายปีตามตารางกำหนดชำระหนี้ เมื่อถึงวันสิ้นปีทางบัญชี หากสหกรณ์ชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนดจะเสียค่าปรับในส่วนที่ชำระไม่ได้ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี จนกว่าจะชำระคืนเสร็จสิ้น และสหกรณ์มีวงเงินกู้ยืมเพื่อจัดหาวัสดุการเกษตรอีก 30 ล้านบาท วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 หนี้คงเหลือ 18,859,000 บาท

2. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาฉะเชิงเทรา

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีเพื่อสหกรณ์การเกษตรจากธนาคารภายในวงเงิน 9 ล้านบาท ชำระคืนภายใน 12 เดือน นับแต่วันรับเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี โดยจะต้องชำระดอกเบี้ยถึงวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 หนี้คงเหลือเป็นศูนย์

3. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาท่าโขลง

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ทำสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีเพื่อสหกรณ์การเกษตรจากธนาคารภายในวงเงิน 5 ล้านบาท กำหนดชำระดอกเบี้ยทุกสิ้นเดือน โดยต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 หนี้คงเหลือเป็นศูนย์

เงินทุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ขอกู้เงินระยะสั้นจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ผ่านกองทุน-พัฒนาสหกรณ์ (กพส.) อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5.5 ต่อปี ตามเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้ของ กพส. เพื่อขยายกิจการสหกรณ์ ได้แก่ ขยายสถานบริการน้ำมันบางจาก ซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิก และโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวเปลือก วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 หนี้คงเหลือ 11.4 ล้านบาท

ธุรกิจสินเชื่อ

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ทำธุรกิจสินเชื่อโดยให้เงินกู้แก่สมาชิก ประกอบด้วย เงินกู้ระยะสั้นแบบเป็นเงินสดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเกษตรสำหรับฤดูกาลผลิต และเงินกู้ระยะสั้นแบบรับเป็นสิ่งของเพื่อนำไปลงทุนในการผลิต ตลอดจนเงินกู้ระยะปานกลางและเงินกู้ระยะยาวเพื่อการลงทุนในสินทรัพย์การเกษตร (สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด, 2549) ดังนี้

1. เงินกู้ระยะสั้นแบบเป็นเงินสด ระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้แก่สมาชิกตั้งแต่แรกจนถึง 31 มีนาคม 2549 จำนวน 33,199 สัญญา เป็นเงิน 676,730,919.61 บาท (เฉลี่ยสัญญาละ 20,384.07 บาท) เพื่อใช้เป็นค่าเช่านา ค่าพันธุ์พืช ซื้อปุ๋ย ค่าจ้างในการไถนาและเก็บเกี่ยว ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นต้น

2. เงินกู้ระยะสั้นแบบรับเป็นสิ่งของ ระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้แก่สมาชิกตั้งแต่แรกจนถึง 31 มีนาคม 2549 จำนวน 25,926 สัญญา เป็นเงิน 214,342,969.75 บาท (เฉลี่ยสัญญาละ 8,267.49 บาท) สิ่งของที่ขอกู้คือ ปุ๋ย ข้าวสาร อุปกรณ์การเกษตร ยาปราบศัตรูพืช ปลายข้าว อาหารสัตว์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น

3. เงินกู้ระยะปานกลาง ระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้แก่สมาชิกตั้งแต่แรกจนถึง 31 มีนาคม 2549 จำนวน 12,820 สัญญา เป็นเงิน 485,692,131.48 บาท (เฉลี่ยสัญญาละ 37,885.50 บาท) เพื่อใช้ในการซื้อที่ดินเพื่อทำการเกษตร ปรับปรุงบ้านและโรงเรือนเกษตร ปรับปรุงที่ดินและรถไถนา และซื้ออุปกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ เป็นต้น

4. เงินกู้ระยะยาว ระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้ แก่สมาชิกตั้งแต่แรกจนถึง 31 มีนาคม 2549 จำนวน 47 สัญญา เป็นเงิน 14,414,000 บาท (เฉลี่ยสัญญาละ 306,680.85 บาท) เพื่อใช้ในการซื้อที่ดินการเกษตร ชำระหนี้สินเดิม และซื้ออุปกรณ์การเกษตร ขนาดใหญ่ เป็นต้น

5. เงินกู้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ “ค้ำเงิน” ระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี สหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ได้ให้เงินกู้ประเภทนี้ตั้งแต่แรกจนถึง 31 มีนาคม 2549 จำนวน 36 สัญญา เป็นเงิน 1,502,915 บาท (เฉลี่ยสัญญาละ 41,747.64 บาท) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรวมหนี้เก่าที่สมาชิกชำระหนี้ไม่ได้ เนื่องจากการทำการเกษตรได้รับความเสียหายและเป็นภาระหนักที่จะต้องชำระหนี้คืนภายในระยะเวลาที่กำหนดเดิม

การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม 2549 สหกรณ์ได้รับการชำระคืนเงินกู้ จำนวน 2,585 สัญญา เป็นเงิน 77,386,283.41 บาท คิดเป็น ร้อยละ 86 ของยอดเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิกระหว่างปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2549 จำนวน 89,728,098 บาท จาก 2,321 สัญญา

ธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรทำวุ้ง จำกัด ในช่วงปี 2545-2549 จากตารางที่ 5 และ ภาพที่ 6 พบว่า สหกรณ์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ เท่ากับร้อยละ (17.16) (7.49) (5.09) 2.62 และ 12.98 ตามลำดับ และจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ และเจ้าหน้าที่ของ สหกรณ์ สรุปได้ว่า ธุรกิจสินเชื่อเป็นรายได้หลักของสหกรณ์ในแง่ของการทำกำไรเฉพาะธุรกิจซึ่ง ดำเนินงานเฉพาะกับสมาชิกเท่านั้น ถึงแม้แนวโน้มปริมาณธุรกิจสินเชื่อจะเพิ่มขึ้น แต่ปัจจัยความไม่แน่นอนทางธุรกิจที่ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ นโยบายด้านสินเชื่อจากแหล่งเงินกู้ อื่น ๆ และภาวะเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสมาชิก จึงทำให้ปริมาณ ธุรกิจสินเชื่อที่ผ่านมามีความผันผวน นอกจากนี้การดำเนินธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ยังพบว่า สหกรณ์ มีหนี้ค้างชำระเพิ่มขึ้นเนื่องจากสหกรณ์มีความยืดหยุ่นในการทำธุรกิจสินเชื่อกับสมาชิกสูง และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องสามารถแก้ไขได้โดยใช้เสียงส่วนใหญ่ของสมาชิก ทำให้สมาชิกบางรายที่มีหนี้ค้างชำระ ขาดวินัยทางการเงิน รวมทั้งเงินทุนหมุนเวียนที่สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้จากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยในปี 2549 ธ.ก.ส. อนุมัติเงินกู้ให้ตามจำนวนเงิน ที่ระบุในสัญญาลูกหนี้ของสหกรณ์เท่านั้น สหกรณ์จึงขาดเงินทุนหมุนเวียนส่วนเกินเพื่อใช้ในการ บริหารจัดการธุรกิจอื่น ๆ เห็นได้ว่า การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์พึ่งเงินทุนจากภายนอกเป็นหลัก